

Matti Vuori, VTT Automaatio

Megatrendit

Mitä ovat megatrendit?

Mannermaa (1999) kuvaa megatrendejä seuraavasti (kappaleenvälit lisätty itse):

Megatrendillä (puhutaan myös mm. kehityksen suurista aalloista tai linjoista) tarkoitetaan yleensä sellaista ilmiötä tai ilmiökokonaisuutta, jolla voidaan nähdä olevan yleinen jo toteutuneen kehityksen perusteella tunnistettavissa oleva suunta ja jonka uskotaan jatkuvan samansuuntaisesti myös tulevaisuudessa.

Tulevaisuudentutkimuksessa on kiistelty paljonkin siitä, onko nykyisinä myrskyisinä aikoina ylipäänsä aihetta puhua trendeistä, varsinkaan John Naisbittin tapaan juuri megatrendeistä (esim. Naisbit 1994, Mannermaa 1991, 1993). Tämä akateeminen keskustelu sivuutetaan tässä lyhyesti. Onko esimerkiksi tietoyhteiskuntakehitys megatrendi, asteittaista ja johdonmukaista, kehitystä, edistystä vai jotain muuta, sarja satunnaisesti toisiaan seuraavia sattumuksia; "näkymättömän käden" (tai Bill Gatesin) pilkuntarkasti muovaaman suunnitelman toteutumaa vai yhtä kaoottista vyörytystä, jota kukaan tai mikään ei suunnittele ja hallitse? Voidaan sanoa, että se on kaikkea tätä ja paljon muutakin.

Megatrendeistä on mahdollista puhua, kun tarkasteltava ilmiö hahmotetaan riittävän laajasti ja ymmärretään, että megatrendi itsessään voi sisältää erilaisia ilmiöitä, vaihtoehtoisia suuntautumisia ja yllätyksiä, jos nämä ilmiöt kuitenkin kokonaisuudessaan muodostavat riittävän koherentin (= "suurinpiirtein samansuuntaisen") kokonaisuuden.

Yleisesti tunnistettuja megatrendejä

Megatrendejä esitellään medioissa eri tasoissa. Esimerkiksi WWW:ssä löytyy seuraavia otsikoita: "Global Megatrends", "Megatrends for Asia", "Megatrends in quality", "Global Megatrends in Forest Quality", "Megatrends of Energy".

Mannermaa esittää seuraavat yhteiskunnalliset megatrendit:

1. Globalisoituminen; asenteet, markkinat, tuotantoprosessit, rahatalous
2. Verkostoituminen; yritykset, hallinto, kansalaiset, reaaliaikaisuus
3. Kestävä kehitys; ekologisesti ja sosiaalisesti
4. Työn murros; teollisuusyhteiskunnasta tietoyhteiskuntaan
5. Julkisen sektorin rooli; ohjaus, itsepalvelut, (perus)oikeuksien valvonta
6. Väestön ikääntyminen; suuret ikäluokat, nuoret (sopeutuvat, syrjäytyvät)
7. Kulttuurinen syrjäytyminen; mielisairaalat, vankilat, humeet, kriminalisoituminen, uskonnolliset ääriliikkeet
8. Teknologinen kehitys; tietoteknologia, uudet materiaalit, bioteknologia, energiateknologiat.

Goodnow esittää seuraavat liike-elämän megatrendit

- Globalization is a way of life
- Regionalization becomes hemispheric
- Risky emerging markets have faster growth
- Privatization adds a "human face"
- Multiculturalism requires adaptation
- Green movement (global ecology) becomes more important

Voidaan myös esittää alueellisia megatrendejä. Esimerkiksi valtio on riittävän stabiili yksikkö megatrendien tapahtumakentäksi. Suomen megatrendit vastaavat riittävällä tasolla Mannermaan esittämää luetteloa.

Lähteet

Dr. James D. Goodnow. Professor of International Business. Foster College of Business Administration.

<http://cyberprof.bradley.edu/~courses/Goodnow/IB306/LECT/MEGATREN/tsld001.htm>

Mannermaa, Mika. 1999. Toolbox. Tietokoneavusteinen tulevaisuudentutkimuksen työkalupakki.